HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אין חוסמין. אין מגערין בה שלא תאמר מי לפסני זו: **אם המועדות.** חולו של מועד: **הג המצות תשמור.** מפרש בחגיגה (דף יח.) אם ברשותן ובשביעי הרי כבר אמור הא לא בא להזהיר שלא על חולו של מועד שחסור בעשיית מלאכה: **אל תעש עם רבך להיות עד חמס** כ) היינו מעיד עדות שקר: **אנקפא.** כמו מיבק אצבעי: **כמספר.** שתי רצועות מתחריו: **לפיכך יצתה בה ולפיכך חסירי מדע.** לאין להקפיד בכך: **לי אמרת בשלמא לפיכך חסירי מדע.** יכולין להעמיד בהן היינו לתיבעיך כו' למזרז: **מכה מועטת.** כגון שממדומו לפחות מכה בסירוד אחד: **אין לי אלא מכה רבה כו'.** ריבתא דבריית הכי איתא בסיפרי פ) אין לי אלא בזמן שמוסיפין על מנין הרצועים על כל חומד וחומד שממדומו בית דין ממין מ"ל [ב] לא יוסיף מכל מקום מכה רבה אין לי אלא מכה רבה כו'. אין לי לחייב על לא יוסיף אלא בזמן שהכהו מכות רבה על החומד מכות מועטות לפיכך אמר מכות לו אחת מנין לתסור להוסיף ת"ל לא יוסיף [ג] לא יוסיף להכותו על אלה על מנין החומד: **שהוא מכה רבה.** שניתן להכותו ק) בעל כורחו. כן נראה לרבי ובלשון אחר קיבל רבי: **ר"ג** ת"ל אחד המים ואחד המשה בריעי ולא במיס דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר המים בריעי והמשה במיס וחכמים אומרים אחד המים ואחד המשה בין בריעי בין במיס והמניא רבי יהודה אומר אחד המים ואחד המשה בריעי ולא במיס דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר המים בריעי והמשה במיס וחכמים אומרים אחד המים ואחד המשה בין בריעי בין במיס והמניא רבי יהודה אומר אחד המים ואחד המשה בריעי אמר רב נחמן בר יצחק שניהם שוין בריעי אמר שמואל ר) כפתוהו ש) ורץ מבית דין פטור מיתיבי ת) קלה בין בראשונה בין בשניה פוטרין אותו נפסקה רצועה בשניה פוטרין אותו בראשונה אין פוטרין אותו אמאי להוי כרץ התם רץ הכא לא רץ ת"ר ט) כ**אמדוהו לבשילקה** (ג) קלה פ) פוטרין אותו לכשיצא מבית דין קלה מלקין אותו ולא עוד אלא אפילו קלה בתחלה מלקין אותו שנאמר ו) והכהו [וגו'] ונקלה ולא ע) שלקה כבר בבית דין: **מתני'** ל) כל חייבי כריתות שלקו נפטרו ידי כריתתם שנאמר [1] ונקלה אחיך לעיניך א) כשלקה הרי הוא כאחיך דברי רבי חנניה בן גמליאל ואמר רבי חנניה בן גמליאל מה אם העובר עבירה אחת נוטל נפשו עליה העושה מצוה אחת על אחת כמה וכמה שתנתן לו נפשו ר"ש אומר ממקומו הוא למד שנאמר [10] ונכרתו הנפשות העושות וגו' ואומר **רבי** יהודה אומר (בעינן יתירי כח ו) חסירי מדע. ג"ל דפליג אמתניתין דתניא כאן מעמידין כלל חסירי מדע לחין מדקדקין בדבר דכתיב טעמא דגמרא אין נכון לכאורה לומר דלרבי יהודה מעמידין דוקא חסירי מדע:

שניהם שוין (ג). ומיהו מלקה לפי כמיס:

קלה. כל הנתקלקל בריעי מיס ואחד מהשניים הרצועה להלקותו ברשותו או בשניה פוטרין אותו ואין מכין אותו כלל אבל נפסקה דוקא כי נפסקה בשניה שלקה אחת ולא שנפסקה ברשותו קודם שלקה כלל:

גמ' (ד) מ"ט משום נקלה אמר רב ששת משום רבי אלעזר בן עזריה מנין לרצועה שהיא של עגל דכתיב [1] ארבעים יכנו וסמיך ליה [2] לא תחסום שור בדישו ה) ואמר רב ששת משום רבי אלעזר בן עזריה [3] מנין ליבמה שנפלה לפני מוכה שחין שאין חוסמין אותה דכתיב לא תחסום שור בדישו וסמיך ליה [3] כי ישבו אחים יחדו וגו' ואמר [3] רב ששת משום ר' אלעזר בן עזריה [2] כל המבזה את המועדים כאילו עובד עכו"ם דכתיב [4] אלהי מסכה לא תעשה לך וסמיך ליה [5] את חג המצות תשמור ואמר רב ששת משום ר' אלעזר בן עזריה כל המספר לשון הרע וכל המקבל לשון הרע וכל המעיד עדות שקר ראוי להשליכו לכלבים דכתיב [6] לכלב תשליכון אותו וסמיך ליה [7] לא תשא שמע שוא וגו' קרי ביה נמי לא תשיא: ושתי רצועות וכו': תנא [3] של חמור כדדריש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא [8] ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע וגו' אמר הקב"ה יבא מי שמכיר אבוס בעליו ויפרע ממי שאינו מכיר אבוס בעליו: ידה טפח וכו': אמר אביי שמע מינה כל חד וחד לפום גביה עבדינן ליה אמר ליה רבא אם כן נפיש להו רצועות טובא אלא אמר רבא אבקתא אית ליה כי בעי מיקטר ביה כי בעי מרפה בה: מלקין אותו וכו': מנא הני מילי אמר רב כהנא דאמר קרא [9] והפילו השופט והכהו לפניו כדי רשעתו במספר רשעה אחת מלפניו שתי רשעיות מאחריו: אין מלקין אותו וכו': אמר רב חסדא אמר רבי יוחנן מנין לרצועה שהיא מוכפלת שנאמר והפילו והא מיבעי ליה לגופיה א"כ לכתוב קרא יטיהו מאי הפילו ש"מ תרתי: המכה מכה בידו: תנו רבנן [7] אין מעמידין חזנין אלא חסירי כח ויתירי מדע רבי יהודה אומר אפילו חסירי מדע ויתירי כח אמר רבא כוותיה דרבי יהודה מסתברא דכתיב [1] לא יוסיף פן יוסיף אי אמרת בשלמא חסירי מדע היינו דצריך לאזהורי אלא אי אמרת יתירי מדע מי צריך לאזהורי ורבנן אין מזרזין אלא למזרז תנא [2] כשהוא מגביה בשתי ידיו וכשהוא מכה מכה בידו אחת כי היכי [3] דליתה מדידיה: והקורא קורא כו': תנו רבנן [7] הגדול שבדיינין קורא השני מונה והשלישי אומר הכהו בזמן שמכה מרובה מאריך בזמן שמכה מועטת מקצר והא אנן תנן חוזר לתחלת המקרא [3] מצוה לצמצם ואי לא צמצם חוזר לתחלת המקרא תנו רבנן מכה רבה אין לי אלא מכה רבה מכה מועטת מנין ת"ל [א] לא יוסיף אם כן מה תלמוד לומר מכה רבה לימד על הראשונות שהן מכה רבה: תנו רבנן [4] אחד האיש ואחד האשה בריעי ולא במיס דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר האיש בריעי והאשה במיס וחכ"א אחד האיש ואחד האשה בין בריעי בין במיס והתניא רבי יהודה אומר אחד האיש ואחד האשה בריעי אמר רב נחמן בר יצחק שניהם שוין בריעי אמר שמואל [1] כפתוהו [2] ורץ מבית דין פטור מיתיבי [3] קלה בין בראשונה בין בשניה פוטרין אותו נפסקה רצועה בשניה פוטרין אותו בראשונה אין פוטרין אותו אמאי להוי כרץ התם רץ הכא לא רץ ת"ר [4] כ**אמדוהו לבשילקה** (ג) קלה [5] פוטרין אותו לכשיצא מבית דין קלה מלקין אותו ולא עוד אלא אפילו קלה בתחלה מלקין אותו שנאמר [9] והכהו [וגו'] ונקלה ולא [5] שלקה כבר בבית דין: **מתני'** [6] כל חייבי כריתות שלקו נפטרו ידי כריתתם שנאמר [1] ונקלה אחיך לעיניך [8] כשלקה הרי הוא כאחיך דברי רבי חנניה בן גמליאל ואמר רבי חנניה בן גמליאל מה אם העובר עבירה אחת נוטל נפשו עליה העושה מצוה אחת על אחת כמה וכמה שתנתן לו נפשו ר"ש אומר ממקומו הוא למד שנאמר [10] ונכרתו הנפשות העושות וגו' ואומר

כ) [ימות ד.], ג) ספסיס קיח., ד) ג"ל דתיתי מדרזיא [וכ"ל בעניין ערך רז ו'], ה) כריתות יח. ב"ק לב:, ו) [מוסף' פ"ד], ז) שבועות כח., ח) [מוסף' פ"ד], ט) רש"ל אין מלקין, י) ג"ל שנקלה, יא) [מגילה ז:], יב) [שמות כג] יג) [ע"ז יד:], יד) [כי תצא כה ג] טו) [ל"ל בכל כחו מו"ע], טז) דברים כה.

הגהות הב"ח

(ד) גמ' (מ"ט משום נקלה) תפ"מ וכ"ל ס"ל אין זה: (ה) שם פ"ר ממדומו לכשילקה יקלה פוטרין וכו' מכ"ל יקלה מלקין וכו' שיקלה ככר בב"ד: (ו) תום' ד"ה שניהם שוין ברייני ומיהו:

הגהות הגר"א

[א] גמ' לא יוסיף. נמחק ונ"ב על אלה (וכ"ה בספרי): [ב] רש"י ד"ה אין לי כו' ל"ל ס"ל פ"ן: [ג] שם לא יוסיף. ס"ל על אלה:

מוסף רש"י

שאין חוסמין אותה. אין סומכין טועמים לכופה להמייבם לו, אלא כופין אותו ומולק, סומכין ליבמה דקרע נקט, דליף לה אלא מתקום (יבמות ד.). **כל המבזה את המועדים.** שמשה מלאכה בחולו של מועד, דכתיב את חג המצות תשמור, ופסקא לן במסכת מגיגה (יח.). מיסור מלאכה בחולו של מועד (רשב"ם פסחים קיח.). **המקבל לשון הרע.** שמקבלו ומסמינו על מכירו, אע"ג דלקבולי לא מיבעי ליה, למיתב ליה מיבעי כדמפרש במסכת נדה (נא. רשב"ם שם). **קרי ביה נמי לא תשיא.** נראה בעיני ללא גרסינן ליה, דכולהו משמע אלא תמש, שכשמפסקי או מעיד הרי נשמ כפיו שמע שוא (שם). **התם רץ.** ומפזה במטסה זו ומיכא ונקלה אחיך כיון שנקלה הרי הוא אחיך (שבועות כח.). **כל חייבי כריתות שלקו.** שהתרו בהן עדים על לאו שעמו כרת ולקו בב"ד, נפטרו ידי כריתתם. שוב אין ב"ד של מעלה נפרעין (מגילה ז:).

תורה אור השלם

1. אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ לֹא יֹסִיף פֶּן יֹסִיף לְהַכֹּתוֹ עַל אֵלֶּה מַכָּה רַבָּה וְנִקְלָה אָחִיךָ לְעֵינֶיךָ: דברים כה ג
2. לֹא תַחְסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ: דברים כה ד
3. כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו וּמֵת אַחַד מֵהֶם וּבֵן אֵין לוֹ לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יְבָמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ וּלְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וְיִבְּמָהּ: דברים כה ה
4. אֱלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשֶׂה לָּךְ: שמות לד יז
5. אֶת חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב כִּי בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב יָצָאתָ מִמִּצְרָיִם: שמות לד יח
6. וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ: שמות כב ל
7. לֹא תִשָּׂא שֵׁמַע שָׁוְא אַל תָּשֶׁת יָדְךָ עִם רָשָׁע לִהְיֹת עֵד חָמָס: שמות כג א
8. יָדַע שׁוֹר קֹנֵהוּ וַחֲמוֹר אֵבוּס בְּעָלָיו יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע עַמִּי לֹא הִתְבּוֹנָן: ישעיהו א ג
9. וְהָיָה אִם בֶּן הַכּוֹת הָרָשָׁע וְהִפִּילוֹ הַשֹּׁפֵט וְהִכָּהוּ לְפָנָיו כְּדֵי רִשְׁעָתוֹ בְּמִסְפָּר: דברים כה ב
10. כִּי כָל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מִכֹּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנְּפָשׁוֹת הָעֹשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם: ויקרא יח כט